

Dr. Horváth Attila
Elnökhelyettes Úr
részére
Alkotmánybíróság

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG		
Ügyszám: 11 / 3536 - 25 / 2021		
Érkezett: 2025 ÁPR 29.		
Erkezés módja		
☐ POSTÁN	☒ @	EGYÉB: kézzel írt
Példány: 1	Melléklet: 0	Kezelőiroda: [signature]

tárgy: amicus curiae szakmai vélemény a
II-3536/2021. számú ügyhöz kapcsolódóan

Tisztelt Elnökhelyettes Úr!

Az Alkotmánybíróság előtt folyamatban levő II-3536/2021. számú ügyben a Kék Bolygó Klímavédelmi Alapítvány ([redacted]) nevében eljárva az alábbi szakmai véleményt ajánlom az Alkotmánybíróság szíves figyelmébe.

Budapest, 2025. április 29.

Tisztelettel,

Kék Bolygó Klímavédelmi Alapítvány

A fenntartható fejlődési fordulat és a GDP

Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése (mitigáció) ill. a már elkerülhetetlen mértékű klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás (adaptáció) **részét képezik annak a tágabb értelemben vett fejlődési fordulatnak**, amely gazdasági, technológiai, pénzügyi, szabályzási, intézményi, oktatási értelemben vett átalakulást kíván meg, s társadalmi felelősségvállalást és a természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodást jelent.

E fejlődési fordulatot megcélzó teendők prioritási sorrendje és a **megvalósítás üteme függ az ország kihívásainak jellegétől, a fejlettségi szintjétől, gazdasági állapotától, a fordulatot támogató társadalmi együttműködés és intézményrendszer állapotától.**

A fordulat (beleértve a klímaváltozás kihívásainak kezelését is) gazdasági értelmezéséhez szem előtt kell tartanunk az alábbiakat:

- A működésünk során használjuk a humán, társadalmi, természeti tőkét, az épített tőkét (infrastruktúra), illetve a rendelkezésünkre álló pénztőkét.
- A működésünk és beruházásaink mindegyike egyszerre hat valamennyi tőkefajtára. Valójában egyiket a másikba alakítjuk át, abban a reményben, hogy a tőkefajtáink végösszege növekedni fog.
- Ezen átalakítások során azonban nemcsak a kitűzött célt érjük el, hanem minden esetben a többi tőkefajta terén jelentkező mellékhatásokat (pozitív és negatív externáliákat) is kiváltunk. E mellékhatásokat gyakran nem tesszük a számításaink részévé, így az elért eredmény számba vétele soha nem pontos. Előfordulhat, hogy a kiváltott negatív mellékhatások felhalmozódásával olyan komoly egyensúlytalanságot idézünk elő, amelynek kezelésére nem készültünk fel. (Klímaváltozás, vízválság, környezetszennyezés, a biodiverzitás hanyatlása, a talajerő kimerülése, vagy a társadalmi egyenlőtlenségek gyors növekedése.)
- A fenntartható fejlődési fordulat azt jelenti, hogy az igényeinket úgy elégítjük ki, hogy közben a tőkefajták közötti egyensúly tartósan nem borul fel, s a működésünk következtében az együttes összegük növekszik. Ez azt is jelenti, hogy a **jólétünk érdekében tett erőfeszítéseink nem keletkeztetnek olyan hiátust, amely csökkenti a ma élő és a bennünket követő nemzedékek fejlődési lehetőségeit.**

A fenntartható fejlődési fordulat így egy nemzet, közösség, település (ill. az emberiség) jóllétéről és átfogó értelemben vett gazdagságáról szól, aminek gyarapítására (ill. az apadás megállítására) vállalt kötelezettséget az ENSZ valamennyi tagállama¹. Ezen megközelítés lényegesen szélesebb, mint a hazai össztermék (GDP) kimutatása. Ez utóbbi egyébként nem a fejlődést, hanem annak mindössze egyetlen dimenzióját, a piacon megjelenő áruforgalom mennyiségét jelzi.

¹ Az ENSZ évenként készített jelentései arról tanúskodnak, hogy ezen átalakulást egyetlen ország sem tudta még maradéktalanul megvalósítani. Több területen a vállalt célok inkább távolodni látszanak.

² Egy ígéretes kezdeményezés a Kék Bolygó Klímavédelmi Alapítvány és az MTA koordinálásában, több hazai kutatóműhely munkája révén kialakított, s a World Science Forum 2024 során bemutatott javaslat-csomag, melynek címe: Methodology for Integrated Measurement of Sustainability Transition

Ahhoz, hogy a szabályzásaink és a tevékenységünk teljes eredményét pontosan lássuk, olyan működőképes, integrált, rugalmas és pragmatikus **értékelő rendszerre** volna szükség, amelynek számos eleme létezik ugyan, de amelyről a fenntartható fejlődési célok elfogadását követő 10 év elteltével sem született globális megegyezés².

A fejlődési fordulat mérhetővé tételéhez elengedhetetlenül szükséges volna egy átfogó **nemzeti vagyontár megalkotása** és karban tartása, hiszen ehhez viszonyítva lehet megállapítani, hogy a nemzet vagyona – valamennyi tőkefajta kiterjedően – hogyan alakult egy adott időszakban.

A piacgazdasági működés jelenlegi (nemzetközi és hazai) szabályzása csak részben felel meg a fenntartható fejlődési fordulat szempontrendszerének, mivel elsődleges célja a pénzben mért forgalom gyarapítása, kiegészítve egyéb szabályzókkal. Megállapítandó ugyanakkor, hogy mind nemzetközi, mind hazai értelemben, a valamennyi szabályzónak való megfelelés csak akkor vezethet a fenntartható fejlődési fordulathoz, ha a szabályainkat a vagyontár alakulásának integrált adataival, valamint a közösen kitűzött célokkal összevetve fejlesztjük.

A versenyképesség és a fenntarthatósági fordulat nem eleve egymás alternatívái. A köztük megjelenő esetleges ellentmondás a szabályzásunk és az értékelő rendszerünk átmeneti állapotából fakad.

A nemzeti vagyontárak megalkotása és a minden tőkefajta változására kiterjedő számvetés nagy lépés lesz a fenntartható fejlődés gazdaságtanának megalkotása felé. Ez nem a GDP leváltását, hanem annak jelentős kiegészítését hozza magával, és hatékonyabb gazdálkodással tudja segíteni a széles értelemben vett fejlődést.

